

ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา ชั้นพื้นฐานสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2

Factors affecting the performance efficiency of administration under the roi et educational service area 2

สุภพ สอนสระคู¹, สมใจ ภูมิพันธุ์², สุนันทา วีรกุลเทวัญ³

Suphop sonsrakhu¹, Somjai Pumipuntu², Sunanta Veerakultawan³

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมาย 1) เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน และ 2) เพื่อสร้างสมการพยากรณ์ประสิทธิภาพการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 โดยเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นครู 558 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย 11 ปัจจัย ได้แก่ 1) การกระจายอำนาจ 2) การมีส่วนร่วม 3)

¹ ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

² ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

³ ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

¹ Master of Education Program in Educational Administration, Roi Et Rajabhat University

² Assistant Professor, The faculty of Graduate Studies ,Roi Et Rajabhat University

³ Assistant Professor, Faculty of Science and Technology, Buriram Rajabhat University

การคืนอำนาจการจัดการศึกษาให้แก่ประชาชน 4) ความรู้ความสามารถในการบริหาร 5) การตรวจสอบและถ่วงดุล 6) วิสัยทัศน์ 7) ความเชื่อมั่นและศรัทธา 8) การตัดสินใจ 9) การปฏิสัมพันธ์-อิทธิพล 10) ภาวะผู้นำทางวิชาการ และ 11) ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ค่าความเชื่อมั่น โดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) มีค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดทั้งฉบับ เท่ากับ .98 สถิติพื้นฐานที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน โดยการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis)

ผลการวิจัยพบว่า

ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ดเขต 2 พบว่า ปัจจัยที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การกระจายอำนาจ การคืนอำนาจการจัดการศึกษาให้แก่ประชาชน การมีส่วนร่วม ภาวะผู้นำทางวิชาการ และความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ส่วนปัจจัยที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ความรู้ความสามารถในการบริหาร และการตรวจสอบและถ่วงดุล

2. การวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ดเขต 2 โดยใช้สถิติการถดถอยพหุคูณแบบตามลำดับขั้น (Stepwise Multiple Regression) พบว่า ปัจจัยที่สามารถทำนายประสิทธิภาพการบริหารงานของผู้บริหารประกอบด้วย 7 ปัจจัย คือ ภาวะผู้นำทางวิชาการ การตรวจสอบและถ่วงดุล การตัดสินใจ ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ การคืนอำนาจการจัดการศึกษาให้แก่ประชาชน ปฏิสัมพันธ์-อิทธิพล และการกระจายอำนาจ โดยสามารถร่วมกันทำนายประสิทธิภาพการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานได้ ร้อยละ 88.0 สมการพยากรณ์ประสิทธิภาพการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ดเขต 2 มีดังนี้

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ

$Y = .376 + .201$ (ภาวะผู้นำทางวิชาการ) $+ .135$ (การตรวจสอบและถ่วงดุล) $+ .070$ (การตัดสินใจ) $+ .180$ (ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์) $+ .119$ (การคืนอำนาจการจัดการศึกษาให้แก่ประชาชน) $+ .104$ (ปฏิสัมพันธ์-อิทธิพล) $+ .094$ (การกระจายอำนาจ)

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน

$Z_y = .226$ (ภาวะผู้นำทางวิชาการ) $+ .147$ (การตรวจสอบและถ่วงดุล) $+ .085$ (การตัดสินใจ) $+ .207$ (ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์) $+ .131$ (การคืนอำนาจการจัดการศึกษาให้แก่ประชาชน) $+ .128$ (ปฏิสัมพันธ์-อิทธิพล) $+ .092$ (การกระจายอำนาจ)

คำสำคัญ : ปัจจัย, ประสิทธิภาพการบริหารงาน, ผู้บริหารสถานศึกษา

ABSTRACT

This research was aimed 1) to study factors affecting the administrative efficiency of school administrators, and 2) to formulate an equation to forecast the administrative efficiency of school administrators under the office of Roi Et Educational Service Area 2. The sample in this study was 558 teachers. The research instrument for collecting the data was questionnaires consisted of 11 factors affecting the administrative efficiency of school administrators including; 1) decentralization, 2) participation, 3) civilian empowerment in education management 4) knowledge and ability in administration, 5) monitoring and balance, 6) vision, 7) trust and faith, 8) decision making 9) interactions - influence 10) academic leadership, and 11) creativity. By employing Cronbach's alpha coefficient, the reliability of the research instrument was .98. Descriptive statistics used to analyze the data was percentages means and standard deviations. Statistics employed to test the hypothesis was multiple regression.

The findings of this study were as follows:

1. It was found that there were 5 factors most affecting the administrative efficiency of school administrators under the office of Roi Et Educational Service Area 2 namely; decentralization, civilian empowerment in education management, participation, academic leadership, and creativity. However, knowledge and ability in administration factor and monitoring and balance factor were the least affecting factors toward the administrative efficiency of school administrators under the office of Roi Et Educational Service Area 2.

2. Using stepwise multiple regression to analyze the data, it was found that factors which affecting the administrative efficiency of school administrators under the office of Roi Et Educational Service Area 2 consisted of 7 factors including; academic leadership, monitoring and balance, decision making, creativity, civilian empowerment in education management, interactions – influence, and decentralization. These 7 factors can mutually forecast the administrative efficiency of school administrators under the office of Roi Et Educational Service Area 2 for 88 %. The regression equation which could forecast the administrative efficiency of school administrators under the office of Roi Et Educational Service Area 2 was as follows:

Regression equation in the form of raw scores,

$$Y' = .376 + .201 (\text{academic leadership}) + .135 (\text{monitoring and balance}) + .070 (\text{decision making}) + .180 (\text{creativity}) + .119 (\text{civilian empowerment in education management}) + .104. (\text{interaction - influence}) + .094 (\text{decentralization}).$$

Regression equation in the form of standard scores,

$$Z'y = .226 (\text{academic leadership}) + .147 (\text{monitoring and balance.}) + .085 (\text{decision making}) + .207 (\text{creativity}) + .131 (\text{civilian empowerment in education management}) + .128 (\text{interaction - influence}) + .092 (\text{decentralization}).$$

Key words : Factors, Performance Efficiency, School Administrators

บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 กำหนดให้มีการเปลี่ยนแปลงการจัดการศึกษาไทย ทั้งในด้านสิทธิและเสรีภาพของบุคคลอย่างเสมอภาคกันในการได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่า 12 ปี อย่างต่อเนื่องและมีคุณภาพ โดยไม่เสียค่าใช้จ่ายและการจัดการศึกษาดังกล่าวจะต้องคำนึงถึงการมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและเอกชน เป็นการศึกษาตลอดชีวิตสำหรับประชาชน ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง หลักการดังกล่าวตรงกับแนวคิดหลักในการจัดการศึกษาเพื่อทุกคนทุกฝ่าย (Education for All) และทุกคนทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาอันเป็นหลักการพื้นฐานที่ได้รับการยอมรับทั่วโลก (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน . 2551 : 1-17) ในมาตรา 39 กำหนดให้กระทรวงศึกษาธิการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา ทั้งด้านงานบริหารวิชาการ งานบริหารบุคคล งานบริหารงบประมาณ และงานบริหารทั่วไป ไปยังคณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาโดยตรง และมาตรา 40 กำหนด

ให้มีคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อทำหน้าที่กำกับและส่งเสริมสนับสนุนกิจการของสถานศึกษาประกอบด้วยผู้แทนผู้ปกครองนักเรียน ผู้แทนครู ผู้แทนองค์กรชุมชน ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้แทนศิษย์เก่าของสถานศึกษา ผู้แทนพระภิกษุสงฆ์หรือผู้แทนองค์กรศาสนาอื่นในพื้นที่ และผู้ทรงคุณวุฒิ โดยมีผู้บริหารสถานศึกษาเป็นกรรมการและเลขานุการ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2545 : 24-25)

จากความสำคัญตามที่ระบุในพระราชบัญญัติดังกล่าวจะเห็นว่ามีจุดเน้นให้การบริหารจัดการศึกษาโดยการกระจายอำนาจการจัดการศึกษาจากส่วนกลางไปยังสถานศึกษาโดยตรงให้สถานศึกษามีอำนาจหน้าที่รับผิดชอบ มีอิสระในการตัดสินใจ การบริหารจัดการ ด้านการบริหารงานวิชาการ ด้านการบริหารงานบุคคลด้านการบริหารงานงบประมาณ และด้านการบริหารงานทั่วไป ในรูปของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ร่วมกันบริหารและจัดการศึกษาในสถานศึกษาให้สอดคล้องเหมาะสมและเป็นไปตามความต้องการของผู้เรียน ผู้ปกครองและชุมชนให้มากที่สุด ซึ่งการบริหารและการจัดการศึกษาในสถานศึกษานั้นเป็นหน้าที่ และบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาโดยตรงที่ดำรงตำแหน่ง

ตามสิทธิและหน้าที่ของตำแหน่งนั้น ผู้บริหาร เป็นบุคคลสำคัญที่จะใช้กระบวนการบริหาร ให้สอดคล้องเหมาะสมกับบริบทของสถาน ศึกษา ประกอบกับผู้บริหารต้องเป็นผู้มีภาวะ ผู้นำสูง จะต้องเป็นมืออาชีพและเป็นผู้นำทาง วิชาการ ซึ่งจำเป็นจะต้องอาศัยหลักการและ ทฤษฎีต่างๆ ทางการบริหารการศึกษา และ จะต้องดำเนินการตามเจตนารมณ์ของพระ ราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการ กระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 ที่กำหนด ให้สถานศึกษาของรัฐทุกแห่งมีสถานภาพเป็น โรงเรียนนิติบุคคล มีการบริหารและจัดการ ศึกษาในสถานศึกษา โดยยึดหลักการ การ บริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School Based Management : SBM) (อุทัย บุญ ประเสริฐ. 2545 : 3-4)

ผู้บริหารสถานศึกษา ที่มีภาวะผู้นำ และบริหารจัดการศึกษาในสถานศึกษาให้ เกิดผลสำเร็จต่อการบริหารโดยใช้โรงเรียน เป็นฐาน SBM ผู้บริหารสถานศึกษาต้อง เป็นผู้นำวิชาชีพเพราะบทบาทของผู้บริหาร นั้นมีผลกระทบต่อ คุณภาพ ประสิทธิภาพ ผู้บริหารต้องมีภาวะผู้นำทางวิชาการ มีความ คิดริเริ่มสร้างสรรค์ ในการบริหารสถานศึกษา

ให้สอดคล้องกับสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปอย่าง รวดเร็ว เพื่อส่งผลสำเร็จต่อการบริหารโดยใช้ โรงเรียนเป็นฐาน SBM ดังที่ สิริราณี วสุภัทร (2551 : 112-113) กล่าวว่า สมรรถนะ ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อความ สำเร็จของการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน SBM ผู้บริหารสถานศึกษาที่จะสามารถนำพา สถานศึกษาไปสู่ความสำเร็จได้นั้น ต้องเป็น ผู้มีศักยภาพสูงโดยจะต้องเป็นผู้มีสมรรถนะ นอกจากที่ ก.ค.ศ.กำหนดแล้ว สมรรถนะที่ สำคัญ คือ 1) ภาวะผู้นำทางวิชาการ 2) มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อ ประสิทธิภาพการบริหารงานของผู้ บริหารสถานศึกษานับพื้นฐาน สำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ดเขต 2
2. เพื่อสร้างสมการพยากรณ์ ประสิทธิภาพการบริหารงานของ ผู้บริหารสถานศึกษานับพื้นฐาน สำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ดเขต 2

สมมติฐานของการวิจัย

ปัจจัยการกระจายอำนาจ การมี ส่วนร่วม การคืนอำนาจการจัดการศึกษาให้

แก่ประชาชน ความรู้ความสามารถในการบริหาร การตรวจสอบและถ่วงดุล วิสัยทัศน์ ความเชื่อมั่นและศรัทธา การตัดสินใจ การปฏิสัมพันธ์-อิทธิพล ภาวะผู้นำทางวิชาการ และความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานของผู้บริหาร บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในด้านงาน วิชาการ งานงบประมาณ งานบริหารบุคคล และงานบริหารทั่วไป ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ดเขต 2

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถามเพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ดเขต 2 ตามทัศนะของครู

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ดเขต 2

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับประสิทธิภาพการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่

การศึกษาร้อยเอ็ดเขต 2

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากร ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน แต่ละศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ดเขต 2 ครูจำนวน 4,500 คน

กลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย

1. กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สูตรของทาโร ยามาเน่ กำหนดความคาดเคลื่อนที่ .04 ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างเป็นจำนวนครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ดเขต 2 ไม่น้อยกว่า 549 คน ซึ่งผู้วิจัยใช้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 558 คน

2. สุ่มแบบแบ่งชั้นอย่างเป็นสัดส่วน โดยจำแนกครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ดเขต 2 จากนั้น จึงทำการสุ่มอย่างง่าย ได้ครูกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 558 คน

ตัวแปรที่ศึกษา ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย

ตัวแปรต้น คือ ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานของผู้บริหาร

สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ดเขต 2 ประกอบด้วย 1) การกระจายอำนาจ 2) การมีส่วนร่วม 3) การคืนอำนาจการจัดการศึกษาให้แก่ประชาชน 4) ความรู้ความสามารถในการบริหาร 5) การตรวจสอบและถ่วงดุล 6) วิสัยทัศน์ 7) ความเชื่อมั่นและศรัทธา 8) การตัดสินใจ 9) การปฏิสัมพันธ์-อิทธิพล 10) ภาวะผู้นำทางวิชาการ 11) ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์

ตัวแปรตาม คือ ประสิทธิภาพการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ดเขต 2 ประกอบด้วย 1) งานบริหารวิชาการ 2) งานบริหารบุคคล 3) งานบริหารงบประมาณ 4) งานบริหารทั่วไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นหน่วยในการวิเคราะห์ วิเคราะห์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยหาค่าร้อยละ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานของ

ผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ดเขต 2 ประกอบด้วย 11 ปัจจัย วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับประสิทธิภาพการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ดเขต 2 ประกอบด้วย 4 งานวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2. การวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ดเขต 2 โดยใช้ สถิติ การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression)

สรุปผลการวิจัย

1. การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ดเขต 2 พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้ง 11 ปัจจัย ปัจจัยที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การกระจายอำนาจ รองลงมาคือ การคืนอำนาจการจัดการศึกษาให้แก่ประชาชน ส่วนปัจจัยที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ความรู้ความสามารถในการบริหาร รองลง

มาคือ การตรวจสอบและถ่วงดุล โดยจำแนกเป็นรายด้าน ได้ดังนี้

การกระจายอำนาจ พบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริหารมอบหมายหน้าที่ และความรับผิดชอบงานวิชาการให้แก่บุคลากร ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ผู้บริหารมอบอำนาจในการตัดสินใจ การดำเนินงานบริหารงบประมาณให้แก่บุคลากร

การมีส่วนร่วม พบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริหารเปิดโอกาสให้บุคลากรและคณะกรรมการสถานศึกษา มีส่วนร่วมในการวางแผนงาน ในการประเมินผลและปรับปรุงพัฒนางานวิชาการ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ผู้บริหารเปิดโอกาสให้บุคลากรและคณะกรรมการสถานศึกษา มีส่วนร่วมในการวางแผนงาน ในการประเมินผลและปรับปรุงพัฒนางานงานบริหารงบประมาณ และผู้บริหารเปิดโอกาสให้บุคลากรและคณะกรรมการสถานศึกษา มีส่วนร่วมในการวางแผนประเมินผล และปรับปรุงพัฒนางานบริหารทั่วไป

การคืนอำนาจการจัดการศึกษาให้แก่ประชาชน พบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริหารมีการกำหนดนโยบาย วิสัยทัศน์ และแผนพัฒนาร่วมกับคณะกรรมการสถานศึกษาเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ผู้บริหารสร้าง

และพัฒนาหลักสูตรโดยได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการสถานศึกษา

ความรู้ความสามารถในการบริหาร พบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริหารสามารถจัดกระบวนการพัฒนางานบริหารทั่วไปอย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ผู้บริหารสามารถจัดกระบวนการ พัฒนางานงบประมาณได้อย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ และผู้บริหารสามารถจัดกระบวนการพัฒนางานบริหารบุคคลได้อย่างเป็นระบบ และมีประสิทธิภาพ

การตรวจสอบและถ่วงดุล พบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริหารมีระบบประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ผู้บริหารเปิดโอกาสให้คณะกรรมการสถานศึกษาตรวจสอบการดำเนินงานจากรายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษา

วิสัยทัศน์ พบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริหารส่งเสริมสนับสนุนการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ผู้บริหารกำกับติดตาม ประเมินผลการปฏิบัติงานตามแผนที่กำหนดอย่างต่อเนื่อง

ความเชื่อมั่นและศรัทธา พบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริหารวางตัวเหมาะสม

พูดจาสุภาพอ่อนโยนกับผู้ร่วมงานและบุคคลทั่วไป ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ผู้บริหารสร้างขวัญและกำลังใจให้เกิดความอบอุ่นและมั่นคงกับบุคลากร

การตัดสินใจ พบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริหารเปิดโอกาสให้ผู้ร่วมงานมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ผู้บริหารมีการใช้ข้อมูลสารสนเทศประกอบการตัดสินใจ โดยคำนึงถึงผลกระทบที่อาจจะเกิดขึ้น

ปฏิสัมพันธ์-อิทธิพล พบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริหารเป็นผู้มีบุคลิกภาพดี มีมนุษยสัมพันธ์ เป็นที่ยอมรับของสังคมอย่างกว้างขวาง ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ผู้บริหารสร้างขวัญกำลังใจเมื่อผู้ร่วมงานทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ

ภาวะผู้นำทางวิชาการ พบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริหารส่งเสริมให้บุคลากรใช้ข้อมูลอย่างหลากหลายในการประเมินความก้าวหน้าของนักเรียน ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ผู้บริหารมีทักษะในการสร้างและพัฒนาหลักสูตร กระบวนการจัดการเรียนรู้ และผู้บริหารส่งเสริมการใช้ แหล่งเรียนรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้

ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ พบว่า

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริหารส่งเสริมและสนับสนุนให้บุคลากรมีการพัฒนางานอย่างต่อเนื่อง ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ผู้บริหารมีแนวคิดใหม่ๆ ในการปฏิบัติงาน โดยไม่ยึดมั่นกับวิธีการอย่างใดอย่างหนึ่งตลอดเวลา

2. การศึกษาประสิทธิภาพการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 พบว่าโดยรวมอยู่ในระดับมาก และมีค่าเฉลี่ยสูงสุดไปหาค่าสุดตามลำดับ ดังนี้ งานบริหารทั่วไป งานบริหารบุคคล งานบริหารวิชาการ และงานบริหารงบประมาณ โดยจำแนกเป็นรายด้าน ได้ดังนี้

งานบริหารวิชาการ พบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริหารส่งเสริมให้มีการนำแหล่งเรียนรู้ สื่อ เทคโนโลยีมาใช้ ในกระบวนการจัดการเรียนรู้ และผู้บริหารให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการวางแผนจัดทำโครงการวัดผลและประเมินผล ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ผู้บริหารมีการประเมินผล การนำหลักสูตรไปใช้เพื่อปรับปรุงการเรียนรู้ และผู้บริหารมีการวางแผนการนิเทศภายในอย่างเป็นระบบ และดำเนินการอย่างต่อเนื่อง

งานบริหารงบประมาณ พบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริหารจัดให้มีการจัด

ทำระบบบัญชีให้ถูกต้องเป็นปัจจุบัน สามารถตรวจสอบได้ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ผู้บริหารจัดให้มีการรายงานผลการใช้งบประมาณประจำปีต่อคณะกรรมการสถานศึกษาอย่างค่อนื่องงานบริหารบุคคล พบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริหารมีการยกย่องชมเชยแก่บุคลากรที่มีผลการปฏิบัติงานดี ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ผู้บริหารจัดสวัสดิการแก่บุคลากรในการปฏิบัติงานได้อย่างเหมาะสม และผู้บริหารใช้เทคนิคและวิธีการประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากรอย่างเหมาะสมและต่อเนื่อง

งานบริหารทั่วไป พบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริหารจัดให้มีระบบการรับนักเรียน มีทะเบียนควบคุม ที่ถูกต้องเป็นปัจจุบัน ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ผู้บริหารจัดให้มีระบบงานประชาสัมพันธ์ เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารของสถานศึกษาอย่างหลากหลาย

3. ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ดเขต 2 โดยใช้สถิติการถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression) โดยภาพรวมสรุปได้ดังนี้

ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ

แบบคัดเลือกตัวแปรเป็นลำดับขั้น (Step-wise Multiple Regression Analysis) พบว่า ตัวแปรที่ร่วมกันพยากรณ์ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 ได้ดีที่สุดมี 7 ปัจจัย ได้แก่ ภาวะผู้นำทางวิชาการ (X10) การตรวจสอบและถ่วงดุล (X5) การตัดสินใจ (X8) ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ (X11) การคืนอำนาจการจัดการศึกษาให้แก่ประชาชน (X3) ปฏิสัมพันธ์-อิทธิพล (X9) และการกระจายอำนาจ (X1) โดยปัจจัยดังกล่าวสามารถอธิบาย ประสิทธิภาพการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ดเขต 2 ได้ร้อยละ 88.0 ส่วนปัจจัยที่ทำนายได้ดีที่สุดคือภาวะผู้นำทางวิชาการ โดยสามารถทำนายได้ถึงร้อยละ 80.6

อภิปรายผล

การวิเคราะห์ข้อมูล ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ดเขต 2 ผู้วิจัยนำผลการวิเคราะห์มาอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ตัวแปรต้นที่ร่วมกันพยากรณ์

ประสิทธิภาพการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ดเขต 2 ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ มี 7 ตัว คือ ภาวะผู้นำทางวิชาการ การตรวจสอบและถ่วงดุล การตัดสินใจ ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ การคืนอำนาจการจัดการศึกษาให้แก่ประชาชน ด้านปฏิสัมพันธ์-อิทธิพล การกระจายอำนาจ โดยตัวแปรทั้ง 7 ตัวแปรร่วมกันทำนายประสิทธิภาพการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา ได้ร้อยละ 88.0 และตัวแปรต้นทุกตัวทำให้ค่าสัมประสิทธิ์การทำนายเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณมีค่าเท่ากับ .938 ซึ่งมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สามารถจัดเรียงลำดับตัวแปรที่พยากรณ์ประสิทธิภาพการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา ได้ดีที่สุด ตามลำดับดังนี้

1.1 ภาวะผู้นำทางวิชาการ เป็นตัวแปรที่สามารถพยากรณ์ประสิทธิภาพการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ดเขต 2 ได้ดีเป็นอันดับ 1 และมีความสัมพันธ์ทางบวกกับภาวะผู้นำของผู้บริหาร อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารที่เป็นผู้นำทางวิชาการ ต้องมีความรู้ความสามารถและทักษะในการบริหาร

ให้บังเกิดผลดีต่อการบริหารงานวิชาการ รู้และเข้าใจกฎหมายระเบียบปฏิบัติต่างๆ สามารถนำมาใช้ในการบริหารงานได้เป็นอย่างดี ซึ่งความสอดคล้องกับแนวคิดของอีระ รุนเจริญ (2546 : 21-22) ที่ได้กล่าวว่า ผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องเป็นผู้นำที่มีความรู้และรู้จักแสวงหาความรู้ให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางผู้บริหารสถานศึกษา จำเป็นต้องมีความรู้เกี่ยวกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 เป็นอย่างดี สอดคล้องกับแนวคิดของ รุ่ง แก้วแดง (2544 : 278-281; อ้างถึงใน จงจินต์ หิรัญญศิริ. 2547 : 79) ที่กล่าวว่า ผู้บริหารสถานศึกษายุคใหม่จำเป็นต้องมีความเป็นผู้นำทางวิชาการ (Instructional Leadership) ที่เข้มแข็ง เป็นผู้จัดการที่เฉียบแหลม ที่เชี่ยวชาญและเป็นผู้มีวิสัยทัศน์กว้างไกลมองอนาคตของสถานศึกษาในทางสร้างสรรค์ ดังนั้นผู้บริหารต้องเป็นผู้ที่ค้นคว้าและเพิ่มเติมความรู้ของตนเองตลอดเวลา ซึ่งจะเห็นได้ว่าคุณลักษณะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในด้านการแสวงหาความรู้ใหม่ๆ มาปรับใช้อยู่ตลอดเวลา นั้น มีระดับความคิดเห็นในระดับมากเป็นอันดับที่ 3 ซึ่งแสดงว่าผู้บริหารมีความใส่ใจในการเพิ่มเติมความรู้ให้ตนเองอยู่เสมอ และสอดคล้องกับ

งานวิจัยของ อีระพงษ์ วีระชานนท์ (2550 : บทคัดย่อ) พบว่า ภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนและประสิทธิภาพของโรงเรียนประถมศึกษามี ความสัมพันธ์ทางบวก

1.2 การตรวจสอบและถ่วงดุล เป็นตัวแปรที่สามารถพยากรณ์ประสิทธิภาพการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ดเขต 2 ได้ดีเป็นอันดับ 2 และมีความสัมพันธ์ทางบวกกับภาวะผู้นำของผู้บริหาร อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารที่สามารถจัดระบบการตรวจสอบและถ่วงดุลภายในสถานศึกษาอย่างเหมาะสม ส่งผลให้คุณภาพเป็นที่ยอมรับของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ทำให้เกิดประสิทธิภาพในการบริหารงาน สอดคล้องกับงานวิจัยของ สมศักดิ์ รอบคอบ (2547 : 98) พบว่าประสิทธิภาพการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐมเขต 1 ด้านการตรวจสอบและถ่วงดุลอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ พรศิษฐ์ คำรอด (2549 : 97) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับประสิทธิภาพการบริหารงานตามบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน

พบว่า บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานด้านการตรวจสอบและถ่วงดุล โดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ เพราะผู้บริหารสถานศึกษาจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา ส่งเสริมให้มีการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาให้มีความรู้และวิทยาการที่ก้าวหน้า เทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ เปิดโอกาสให้คณะกรรมการสถานศึกษาและชุมชนติดตามตรวจสอบการดำเนินงานของสถานศึกษา นำไปสู่การพัฒนาสถานศึกษามาตรฐานคุณภาพการศึกษา ซึ่งเป็นไปตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 2 พ.ศ. 2545 หมวด 6 มาตรา 47 มาตรา 48 มาตรา 49 ที่กำหนดให้มีระบบประกันคุณภาพการศึกษา โดยให้ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษาที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง

1.3 การตัดสินใจ เป็นตัวแปรที่สามารถพยากรณ์ประสิทธิภาพการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ดเขต 2 ได้ดีเป็นอันดับ 3 และมีความสัมพันธ์ทางบวกกับภาวะผู้นำของผู้บริหาร อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารที่มีทักษะในการ

แก้ปัญหาเฉพาะหน้าและตัดสินใจได้อย่างถูกต้องและรวดเร็ว สามารถใช้ข้อมูลเพื่อประกอบการพิจารณาตัดสินใจสั่งการ กำหนดทางเลือกในการดำเนินงานโดยใช้ข้อมูลที่มีอยู่อย่างเหมาะสม ใช้การระดมสมองในการแก้ไขปัญหาสำคัญในหน่วยงานรับผิดชอบต่อผลการตัดสินใจของตัวเอง และร่วมแก้ปัญหาของหน่วยงานทุกครั้งที่เกิดปัญหาผู้บริหารที่มีผลการตัดสินใจเป็นที่ยอมรับของเพื่อนร่วมงานและบุคคลทั่วไป เป็นองค์ประกอบสำคัญที่ทำให้การบริหารงานมีประสิทธิภาพ ผู้นำจะต้องเป็นผู้มีความสามารถจะต้องมีความรู้ มีความคล่องตัว ฉลาด มีประสบการณ์เพียงพอ และจะต้องมีปฏิภาณไหวพริบในการตัดสินใจและปรับตัวให้เหมาะสมกับสถานการณ์ สอดคล้องกับงานวิจัยของ พิสมัย โกชัยคำ (2548 : 77) พบว่า คุณลักษณะผู้บริหารมีอาชีพด้านความสามารถในการตัดสินใจ อยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัยของ มานิตย์ สิทธิโสภาสกุล (2549 : บทคัดย่อ) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของผู้บริหารกับการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 2 พบว่า ผลการวิจัยพบว่าผู้บริหาร มีคุณลักษณะโดยรวมอยู่ในระดับมาก คุณลักษณะด้านคุณธรรมจริยธรรม

มากที่สุด ส่วนคุณลักษณะด้านมนุษยสัมพันธ์ วิสัยทัศน์ ภาวะผู้นำ และการตัดสินใจอยู่ในระดับมาก การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของผู้บริหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจระเข้ เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ในหลักการบริหารตนเอง การมีส่วนร่วม การคืนอำนาจการจัดการศึกษาให้ประชาชน การตรวจสอบและถ่วงดุล และการกระจายอำนาจ ส่วนความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของผู้บริหารกับการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานเป็นไปในทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

1.4 ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ เป็นตัวแปรที่สามารถพยากรณ์ประสิทธิภาพการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 ได้ดีเป็นอันดับ 4 และมีความสัมพันธ์ทางบวกกับภาวะผู้นำของผู้บริหาร อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารที่มีความคิดสร้างสรรค์จะสามารถสร้างสิ่งใหม่ๆ ขึ้นโดยอาศัยประสบการณ์ที่มีอยู่เดิม และพัฒนาขึ้นเป็นความคิดใหม่ที่ต่อเนื่องและมีคุณค่า ผู้บริหารที่มีความคิดสร้างสรรค์จะทำให้เกิดแนวคิดใหม่ๆ ในการบริหารงาน ทำให้เกิดการยอมรับของผู้ที่เกี่ยวข้องซึ่งส่งผลให้การบริหารงานมีประสิทธิภาพ สอดคล้อง

กับแนวคิดของ ชุมศักดิ์ อินทรักษ์ (2546 : 195) ที่สรุปไว้ว่า ผู้บริหารต้องพัฒนาคุณภาพควบคู่ไปกับการพัฒนาองค์กรแห่งการเรียนรู้ (Learning Organization) กล่าวคือ มีการคิดเป็นระบบการร่วมแสดงความคิดเห็น (Share-Vision) การร่วมแรงร่วมใจ การเรียนรู้ และแก้ปัญหาโดยทีม รวมทั้งการพัฒนาให้บุคลากรมีศักยภาพในการทำงาน และมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์

1.5 การคืนอำนาจการจัดการศึกษาให้แก่ประชาชน เป็นตัวแปรที่สามารถพยากรณ์ประสิทธิภาพการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ดเขต 2 ได้ดีเป็นอันดับ 5 และมีความสัมพันธ์ทางบวกกับภาวะผู้นำของผู้บริหาร อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมบริหารและการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชัญญา อภิบาลกุล (2545: บทคัดย่อ) พบว่า การมีส่วนร่วมบริหารและ จัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดขอนแก่นโดยภาพรวมอยู่ในระดับ "มาก" โดยคณะกรรมการสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน

ได้มีการส่งเสริมสนับสนุนให้เด็กทุกคนในเขตบริการได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างทั่วถึง มีคุณภาพและได้มาตรฐาน รวมทั้งเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน สอดคล้องกับงานวิจัยของ สมศักดิ์ รอบคอบ (2548 : 97-98) พบว่า ประสิทธิภาพการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 1 ด้านการคืนอำนาจการจัดการศึกษาให้แก่ประชาชนอยู่ในระดับมาก โดยคณะกรรมการสถานศึกษามาจากตัวแทนกลุ่มต่างๆ อย่างหลากหลายและมีองค์ประกอบครบถ้วนอยู่ในลำดับสูงสุด สาเหตุน่าจะมาจากการที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ประชาสัมพันธ์ กำกับ ติดตามผลการแต่งตั้งคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง จึงทำให้การแต่งตั้งเป็นไปอย่างถูกต้อง ได้คณะกรรมการเป็นไปตามระเบียบ ข้อบังคับ ส่วนการระดมทรัพยากรในท้องถิ่นมาจัดการศึกษานั้น ย่อมมีความแตกต่างกันไปตามบริบทของชุมชนที่สถานศึกษาตั้งอยู่

1.6 ด้านปฏิสัมพันธ์-อิทธิพล เป็นตัวแปรที่สามารถพยากรณ์ประสิทธิภาพการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

ร้อยละ 2 ได้ดีเป็นอันดับ 6 และมีความสัมพันธ์ทางบวกกับภาวะผู้นำของผู้บริหาร อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเป็น เพราะเป็นพฤติกรรมที่แสดงออกถึงพลัง อำนาจของบุคคลหนึ่งที่มีผลต่อบุคคล หรือ กลุ่มบุคคลที่มีความสัมพันธ์กันให้เชื่อฟังและ ปฏิบัติกิจกรรมตามผู้มีอิทธิพล ด้วยความพึง พอใจ จนบรรลุผลสำเร็จของงานบริหารใน หน่วยงานนั้น ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องมีศิลปะในการใช้งาน สอดคล้องกับ อธิบาย รุญเจริญ และคณะ (2547 : 176) อธิบาย ไว้ว่า ผู้บริหารต้องให้ออกาสทุกคนมีส่วนร่วม ในการวางแผนปฏิบัติงานโดยต้องมอบหมาย ให้ผู้ใต้บังคับบัญชามากขึ้น ลดบทบาทการ สั่งการลง การบริหารหรือการสั่งการควร ดำเนินการโดยองค์คณะบุคคล เพราะการ ทำงานเป็นทีมจะสมบูรณ์กว่าการทำงาน คนเดียว สอดคล้องกับ วราภรณ์ ตระกูลสฤทธิ (ออนไลน์ 2549 : 1) อธิบายว่า การ ทำงานเป็นทีมมีความสำคัญในทุกองค์การ การทำงานเป็นทีมเป็นความจำเป็นสำหรับการเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลของ การบริหารงาน การทำงานเป็นทีมมีบทบาท สำคัญที่จะนำไปสู่ความสำเร็จของงานที่ต้อง อาศัยความร่วมมือของกลุ่มสมาชิกเป็นอย่างดี

1.7 การกระจายอำนาจ เป็นตัวแปร

ที่สามารถพยากรณ์ประสิทธิภาพการบริหาร งานของผู้บริหารสถานศึกษาขึ้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ดเขต 2 ได้ดีเป็นอันดับ 7 และมีความสัมพันธ์ทางบวก กับภาวะผู้นำของผู้บริหาร อย่างมีนัยสำคัญ ที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการกระจาย อำนาจเป็นการมอบอำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบและอำนาจการดำเนินการให้แก่บุคลากร โดยมีจุดมุ่งหมายสำคัญให้หน่วยงานและ องค์การแต่ละระดับมีขีดความสามารถในการ ตัดสินใจและดำเนินงานที่จำเป็นให้บรรลุเป้าหมาย สร้างความพึงพอใจแก่ผู้เกี่ยวข้อง ซึ่ง สอดคล้องกับผลงานวิจัยของศิริก สยศิริวิทย์ (2545: บทคัดย่อ) ที่กล่าวว่า บทบาทของ ผู้บริหารในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ทั้ง 5 ด้าน คือ 1) หลักการกระจายอำนาจ 2) หลักการมีส่วนร่วม 3) หลักการคืนอำนาจ การจัดการศึกษาให้แก่ประชาชน 4) หลัก การบริหารตนเอง 5) หลักการตรวจสอบและ ถ่วงดุล ซึ่งส่วนใหญ่มีบทบาทอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ สมศักดิ์ รอบคอบ (2547 : บทคัดย่อ) ศึกษาประสิทธิภาพการ บริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ของสถาน ศึกษาขึ้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษานครปฐม เขต 1 ผลการวิจัย พบ ว่า ประสิทธิภาพการบริหารโดยใช้โรงเรียน

เป็นฐานของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 1 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยประสิทธิภาพด้านการบริหารตนเองอยู่ในลำดับสูงสุด รองลงมาได้แก่ ด้านการกระจายอำนาจ ด้านการคืนอำนาจการจัดการศึกษาให้แก่ประชาชน ด้านการมีส่วนร่วม และด้านการตรวจสอบและถ่วงดุลตามลำดับ

2. ประสิทธิภาพการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ดเขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงตามลำดับจากมากไปน้อย ได้แก่ การบริหารงานบริหารทั่วไป งานบริหารบุคคล งานบริหารวิชาการ และงานบริหารงบประมาณ สอดคล้องกับงานวิจัยของจินตนา พุฒิจาด (2548 : บทคัดย่อ) การศึกษาสัมฤทธิ์ผลการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบูรณ์เขต 1 พบว่า สัมฤทธิ์ผลการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบูรณ์เขต 1 ในด้านการบริหารวิชาการ ด้านการบริหารงานบุคคล ด้านการบริหารงานงบประมาณ และด้านการบริหารทั่วไป ในภาพรวมอยู่ในระดับสูง

เมื่อพิจารณารายด้านอยู่ในระดับสูงทุกด้าน สอดคล้องกับงานวิจัยของ นันทจิต ทองคำ (2549 : 106-107) ศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา ครู และประธานกรรมการสถานศึกษาต่อการบริหารโรงเรียน โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศรีสะเกษ พบว่า การบริหารโรงเรียนโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อยได้แก่ ด้านงานบริหารงานบุคคล ด้านการงานบริหารทั่วไป ด้านการบริหารงานวิชาการ ด้านการบริหารงบประมาณ สอดคล้องกับงานวิจัยของ สกล สัตยธรรม (2550 : บทคัดย่อ) ศึกษาสภาพการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนในฝัน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยองเขต 1 พบว่า สภาพการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนในฝัน โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เรียงตามลำดับคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ งานบริหารวิชาการ งานบริหารบุคคล งานบริหารงบประมาณ และงานบริหารทั่วไป

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย พบว่า ภาวะผู้นำทาง

วิชาการ การตรวจสอบและถ่วงดุล การตัดสินใจ ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ การคืนอำนาจการจัดการศึกษาให้แก่ประชาชน ด้านปฏิสัมพันธ์ อิทธิพล การกระจายอำนาจ สามารถส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาร้อยเอ็ดเขต 2 ได้ร้อยละ 88.0 เรียงจากมากไปหาน้อยคือ การบริหารงาน บริหารทั่วไป งานบริหารบุคคล งานบริหาร วิชาการ และงานบริหารงบประมาณ ดังนั้นผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ ดังนี้

1. ผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการจัดการ ศึกษาควรตระหนักถึงความสำคัญและความ จำเป็นในการสรรหาหรือการคัดเลือกผู้บริหาร สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เพราะความสำเร็จ ของการบริหารงานขึ้นอยู่กับคุณภาพของ ผู้บริหารสถานศึกษา โดยให้ความสำคัญใน ด้านความมีภาวะผู้นำทางวิชาการ การตรวจสอบและถ่วงดุล การตัดสินใจ ความคิดริเริ่ม สร้างสรรค์ การคืนอำนาจการจัดการศึกษา ให้แก่ประชาชน ด้านปฏิสัมพันธ์-อิทธิพล การกระจายอำนาจ

2. ผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่ จะเข้ามารับบทบาทบริหารการศึกษา และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องรวมทั้งตัวผู้บริหารสถานศึกษา

ทุกคน ต้องวางแผนพัฒนาในรูปแบบต่างๆ เช่น การพัฒนาตนเองจากสื่อต่างๆ การ พัฒนาตนเองทั้งด้านความรู้และประสบการณ์ ด้วยการศึกษาคือ การศึกษาคูงาน การศึกษา อบรม เป็นต้น รวมทั้งมีการประเมินคุณภาพ ของผู้บริหารสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง เพื่อนำ ความรู้และประสบการณ์มาใช้ในการบริหาร จัดการการศึกษา พัฒนาบุคลากรในสถาน ศึกษาให้มีความรู้ความสามารถในการจัดการ เรียนการสอน มีความก้าวหน้าในอาชีพ และ พัฒนานักเรียนให้มีเป็นคนดี คนเก่ง และ มีความสุข บรรลุตามจุดหมายของการ จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- จินตนา พุ่มจาด. (2548). **การศึกษาสัมฤทธิ์ผลการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็น ฐานของ สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 1.** วิทยานิพนธ์ ปริญญาศึกษาศาสตร มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์.
- จงจันต์ หิรัญญะสิริ. (2547). **คุณลักษณะของผู้บริหารโรงเรียนในยุคปฏิรูปการศึกษา ตามความ คิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและผู้สอนในโรงเรียน.** วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษามหาบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ชาญญา อภิบาลกุล. (2545). **รูปแบบการพัฒนาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษา ขึ้นพื้นฐานในการบริหารและ การจัดการศึกษาภายใต้โครงสร้างการกระจายอำนาจ การบริหารการศึกษา: กรณีศึกษาของสำนักงานการประถมศึกษาขอนแก่น.** คุษณีนิพนธ์ ศึกษาศาสตรคุษณีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษามหาบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ชุมศักดิ์ อินทรรักษ์. (2546). **การบริหารและการนิเทศภายในโรงเรียน.** ปัตตานี : มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี.
- ดิเรก สายศิริวิทย์. (2545). **บทบาทของผู้บริหารในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของ โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัด กรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 6.** วิทยานิพนธ์ ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษามหาบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ธีระ รุณเจริญ. (2546). **การบริหารโรงเรียนยุคปฏิรูปการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 2.** กรุงเทพฯ : จ้าวฟาง.
- _____. (2547). **การบริหาร เพื่อการปฏิรูปการ เรียนรู้. พิมพ์ครั้งที่ 2.** กรุงเทพฯ : แอล ที เพรส.

ธีระพงษ์ วีระชานนท์. (2550). **ภาวะผู้นำของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครพนม เขต 2**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

นันทจิต ทองคำ. (2549). **การศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา ครู และประธานกรรมการสถานศึกษาต่อ การบริหารโรงเรียนโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ในสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศรีสะเกษ**. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตร มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์.

พรศิษฐ์ คำรอด. (2549). **ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับประสิทธิภาพการบริหารงานตาม บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.

พิสมัย โฉชัยคำ. (2548). **การวิเคราะห์องค์ประกอบคุณลักษณะผู้บริหารสถานศึกษามืออาชีพ**. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิต วิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

มานิตย์ สิทธิโสภาสกุล. (2549). **ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของผู้บริหารกับการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยองเขต 2**. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิตสาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์.

รุ่ง แก้วแดง. (2546). **โรงเรียนนิติบุคคล**. กรุงเทพฯ : วัฒนาพานิช.

วราภรณ์ ตระกูลสุทธิ. (2551). **การทำงานเป็นทีม**. [on-line] Available : <http://kmutt.ac.th> สืบค้นเมื่อ วันที่ 5 เมษายน 2551.

- สกล สัตยธรรม. (2550). **ศึกษาสภาพการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนในพื้นที่สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอะเซิงเทรา เขต 1.** วิทยานิพนธ์
ครุศาสตรมหาบัณฑิตสาขาวิชาการบริหารการศึกษบัณฑิต วิทยาลัยมหาวิทยาลัย
บูรพา.
- สมศักดิ์ รอบคอบ. (2547). **ประสิทธิภาพการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของสถานศึกษา
ขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐมเขต 1.** วิทยานิพนธ์
ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
ราชภัฏนครปฐม.
- สิรราณี วสุภัทร. (2551). **ภาวะผู้นำทางวิชาการและสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผล
ต่อความสำเร็จของการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน.** วิทยานิพนธ์
ศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหาร การศึกษามหาวิทยาลัย
เกษตรศาสตร์.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.(2545). **การประชุมทางวิชาการเรื่อง การวิจัยทาง
การศึกษา.** กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์และทำปกเจริญผล.สำนักงานคณะกรรมการ
การศึกษขั้นพื้นฐาน. (2551). **แนวทางการดำเนินงานการมีส่วนร่วมการ
บริหารจัดการศึกษา.** กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย
จำกัด.
- อุทัย บุญประเสริฐ. (2545). **รายงานการศึกษาแนวทางการบริหารและการจัดการศึกษาใน
รูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน.** กรุงเทพฯ : สกศ.

